

Landbruks- og matdepartementet
Postboks 8007 Dep
0030 Oslo

Saksbehandler, innvalgstelefon
Stein Tage Domaas, 75531679

Innspill - dyrevelferdsmeldingen - reindrift

Vi viser til brev fra Landbruks- og matdepartementet av 27.06.2023 det Statsforvalteren i Nordland blir bedt om å komme med innspill på status i næringen når det gjelder dyrevelferd, hvilke dyrevelferdsmessige utfordringer reindriften har i dag og hvilke man ser fremover i tid.

Innspill

Tapssituasjonen – den store utfordringen i Nordland

«Troms og Nordland har over tid de høyeste oppgitte tapene både av kalv og voksne dyr. Prosentvist tap av kalv for disse områdene grenser opp mot 55-60% for alle fem sesonger.» Fra Ressursregnskap for reindriftsnæringen 21-22, s14.

Rovvilt

Rovvilt er mest sannsynlig den største enkeltårsaken til tap av rein i Nordland, men tap av rein til rovvilt er vanskelig å dokumentere. Tapstallene for rein har vært økende i 20-30 år, mens antallet registrerte rovvilt har vært ganske stabilt. I seg selv skaper dette forklaringsproblemer.

Forebyggende og konfliktdempende tiltak (FKT)

SFNO bruker ca 4 mill hvert år til FKT-tiltak. Det er vanskelig å dokumentere effekten av disse tiltakene, og noen tiltak kan tenkes å gi andre negative effekter over tid.

Kalving i gjerde er et slikt tiltak. Det gjør det lettere for utøverne å holde øye med flokken, men kan over tid skape et større smitte- og sykdomspress.

Flytting av flokker forbi rovviltutsatte områder med bil vil over tid føre til at flokken «mister» kunnskapen om de naturlige flyttemønstrene. Selve håndteringen av dyrene vil også nødvendigvis føre til et ekstra stress.

Flytting av flokker ved akutte og større rovviltangrep gir sannsynligvis god effekt, men med begrensa beiter tilgjengelig har det noen ganger vært nødvendig å flytte til områder som ennå ikke er snøfrie, og da må det fores.

Skadefelling

SFNO bruker det handlingsrommet som finnes når det gjøres vurderinger om å gi tillatelser til skadefelling ved akutte og vedvarende situasjoner. Her må eventuelt hele systemet endres dersom det skal kunne bli flere skadefellinger.

Kongeørn/ørn

Av de dokumenterte tapene utgjør tap til ørn ca 33 % i Troms og Finnmark og ca 20 % i Nordland. Tidsmessig skjer mesteparten av dette i selve kalvingstida når selv reineierne unngår å forstyrre reinen. Dette i seg selv gjør det ekstremt vanskelig å dokumentere de faktiske tapene forårsaket av ørn. Reindriftsutøverne rapporterer også om at de observerer at havørn jager kongeørn vekk fra kadaveret. Dette mener de fører indirekte til at kongeørn må ta flere kalver.

Skadefellingsregimet for ørn er svært strengt og gjør det i praksis umulig å få skadefellingstillatelser.

Et skadefellingsregime som i praksis bare gir rom for å ta ut to av de tre hovedartene (gaupe, jerv, ørn) gjør det vanskelig å maksimalisere effekten og skaper samtidig dårlig legitimitet og tillit til forvaltninga.

Effekten av arealinngrep

Effekten av arealinngrep er undervurdert som tapsårsak. For eksempel viser vår forskning at det er en stor sammenheng mellom tap av kalv og graden av større tekniske inngrep i et reinbeitedistrikt (korrelasjon på 0,8).

(<https://www.statsforvalteren.no/nb/Nordland/landbruk-og-reindrift/Reindrift/tap-av-reinkalver-og-narhet-til-storre-tekniske-inngrep/>)

Sammenholder vi dette med korrelasjonen i forhold til tapstidspunkt, der tap før merking har en korrelasjon på 0,5 og etter kun 0,1, peker dette mot at kalvingsland/vårbeite er en utsatt og kritisk beitetype for framtida til reindriften i Nordland. Det er også interessant at denne studien ikke finner noen sammenheng (0,0) mellom tap av voksne dyr og nærhet til større tekniske inngrep.

Beregninger gjort av Statistisk sentralbyrå viser at i Nordland er 50 % av reindriftsarealet nærmere bebyggelse og infrastruktur enn 1 km, 70 % nærmere enn 3 km og 90 % nærmere enn 5 km.

Studien sier ingenting om hva sammenhengen mellom tap av kalv og nærhet til større tekniske inngrep består i. Hva sammenhengen mellom tap av kalv og nærhet til større tekniske inngrep består i må det forskes mer på.

Menneskelig aktivitet

Reineierne sitter på GPS-data som viser at økt menneskelig tilstedeværelse og bruk av utmarka fører til mindre bruk av områder rundt f.eks hyttefelt. Turstier fører til barriereeffekter og reinen blir generelt mer stresset.

Det bør forskes mer på hva de mulige effektene av slik påvirkning er. Kan det ekstra stresset føre til at dyrene ikke har tilstrekkelige energireserver til å overleve vinteren/ekstra harde vintere? Er det små eller store marginer?

Her er det viktig å forstå at utfordringen ikke bare er det reinen ser og reagerer på, men også det den hører og lukter.

Konsekvens for avlsarbeidet

Totalregnskap for reindriftsnæringen 2019 viser at «Utviklingen i reintall, tap og slakteuttak har imidlertid også konsekvenser for avlsarbeidet i reindriften. Det er sannsynlig at det blir satt på en del livdyr som under normale forhold ikke hadde blitt brukt som produksjonsdyr. Konsekvensene av dette vil ikke være synlig umiddelbart, men på sikt kan det gi konsekvenser i form av dårligere avlsmateriale i reinflokken.» (s 143)

Sumeffekter og skjebnefellesskap

Det at årsakene til tap er sammensatte og gjerne ulike fra område til område og mellom år, gjør det utfordrende å finne gode løsninger. I praksis er det også vanskelig å gjennomføre uttesting av parallelle løsninger.

Reineiere sier at rein og rowilt lever i et skjebnefellesskap der begge prøver å unngå menneskelig kontakt i så stor grad som mulig. Dette kan være med å forklare noe av utfordringen da vi faktisk får en form for oppkonsentrasjon av dyr i stadig mindre områder.

Med hilsen

Katrine Erikstad (e.f.)
direktør

Stein Tage Domaas
underdirektør

Dokumentet er elektronisk godkjent